

קונטרס

כַּח הַבְּחִירָה

יגלה ויפרסם סודות ורזי דרזין מסתרי הנהגותיו יתברך, ואיך שמסר את הבחירה בידי האדם, ואשרי מי שמחבר עצמו עם הצדיק האמת, שהוא בחינת אברהם אבינו, ובחר רק באמונה פשוטה בו יתברך, ובורת מכל הצבועים והרמאים המטעים את הבריות, ואז אל רב טוב הצפון והגנוז יזכה.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁאַנְחָנוּ רוּאִים בְּזֶה
הָעוֹלָם, אֲשֶׁר עָקַר הַקָּשִׁי לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, זֶהוּ רַק מִחֲמַת כַּח הַבְּחִירָה, שְׁגָדוּל
מְאֹד מְאֹד; כִּי מָסְרוּ אֶת הַבְּחִירָה בְּיַד הָאָדָם,
וְכָל-כֶּף קָשָׁה לָאָדָם לִבְחֹר בְּטוֹב; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי
הָאָדָם שֶׁבִּוְחַר תָּמִיד בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ,
שָׂאז נִכּוֹן לְבוֹ יִהְיֶה בְּטוֹחַ, שְׂיִזְכֶּה לְעִבּוֹר אֶת זֶה
הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשלח)

קונטרס

פַּח הַבְּחִירָה

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, שְׁאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה
הָרֵאשׁוֹן שְׁמִסֵּר נַפְשׁוֹ לְגִלוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ
בְּעוֹלָם בְּמִסִּירוֹת נַפְשׁ הַכִּי גְדוֹלָה, וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם
בְּרִיָּה כָּלֵל. כְּמוֹ שְׁגִלָּה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב'
בְּהַשְׁמָטָה בְּתַחֲלָתוֹ) עַל פֶּסוּק (יִחְזַקְאֵל לֵג, כַּד): "אֶחָד הָיָה
אֲבָרָהָם"; שְׁאַבְרָהָם עָבַד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק עַל-יְדֵי
שֶׁהָיָה אֶחָד, שֶׁשָּׁשׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא רַק יְחִידִי בְּעוֹלָם, וְלֹא
הִסְתַּכֵּל כָּלֵל עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁפָרִים מֵאַחֲרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
וּמִוֹנְעִים אוֹתוֹ, וּבִכְחַ הַזֶּה הֵלֵךְ בְּגִלוּי, וּפָרַסם אֶת אֲמִתַּת
מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, כְּמֵאַמָּרם ז"ל (סוֹטָה י:):
הַקְּרִיא אֲבָרָהָם שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּפֶה כָּל
עוֹבֵר וְשָׁב. כִּי עַד אָבִינוּ אֲבָרָהָם אֵף אֶחָד לֹא יָדַע מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁבָּא אֲבָרָהָם אָבִינוּ וּמִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ, וְלֹא

הסתכל על שום בריה שבעולם, וגלה ופרסם את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כלו. ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה מג, סימן ז'): אמר לו הקדוש-ברוך-הוא, אני לא הֵיָה שְׁמִי נִכְרַ לְבְרִיּוֹתֵי, וְהִפְרַת אֹתִי בְּבְרִיּוֹתֵי, מֵעַלָּה אֲנִי עָלֶיךָ כְּאֵלֹה אַתָּה שִׁתַּף עִמִּי בְּבְרִיּוֹתֵי שֶׁל עוֹלָם. עִם כָּל זֹאת אַף שֶׁגָּלָה וּפְרָסַם אֲבִינוּ אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, עֲדִין נִשְׁאַרָה בְּחִירָה, כְּמוֹבָא בְּדִבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל (לקוטי הלכות, ברפת השחר, הלכה ה', אות עד); כִּי זֶה כָּלֵל גְּדוֹל, שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא, כִּי אִם בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה, וְעַל-כֵּן הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כַּח גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד. וְעַקֵּר כַּח הַבְּחִירָה הוּא עַל-יְדֵי שֵׁהִשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָעֲלִים וְהִסְתִּיר רְצוֹנוֹ בְּהִסְתָּרוֹת וּבְהִעְלָמוֹת גְּדוֹלוֹת, רַק נָתַן כַּח וּדְעַת בְּאָדָם, שֶׁיִּבִּין מִדְּעֵתוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְבַלּוֹת כָּל יָמָיו, לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְבַטֵּל כָּל רְצוֹנוֹתָיו נֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה יְדוּעַ וּמוֹבָן לְכָל, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם, הֶבֶל הֶבְלִים, אֵין בּוֹ מִמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁהִתְחִיל קִהְלַת סְפָרוֹ: "הֶבֶל הֶבְלִים" וְגו', וְחָזַר וְאָמַר: "הֶבֶל הֶבְלִים הַכֹּל הֶבֶל". וְכֵן דָּוִד אָמַר (תהלים קמד, ד'): "אָדָם לְהֶבֶל דָּמָה, יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר"; וּכְמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בראשית רבה, פרשה צו, סימן ב'): כְּצֵל יָמֵינוּ עַל הָאָרֶץ, וְהַלּוֹאֵי כְּצֵלוֹ שֶׁל כֶּתֶל אוֹ כְּצֵלוֹ שֶׁל אֵילָן, אֵלֶּא כְּצֵלוֹ שֶׁל עוֹף בְּשַׁעַה שֶׁהוּא עָף. וְכֵן בָּאוּ כָּל חֲכָמֵי אֲמַת, וְצוּעֵקִים עֲנִין זֶה בְּכַמָּה וְכַמָּה

לשונות אין מספר. ואפלו כל חכמי אמות העולם מודים
 על כל זה; כי הלא רואים בעין, שימי חיינו הבל, והאדם
 מת בכל יום, כי היום והשעה שחי לא יהיו עוד, ועל-כן
 מתחיל יום המות מיום הולדו וגו', ואף שדבר זה ברור
 לכל, וכל אחד יודע את זה, ורואה בחוש איך שהנה יום
 והנה לילה, הנה שבוע, הנה חדש והנה שנה, והכל
 פורח וכחלום יעוף, ובגיא-אדם גפטרים בכל יום, אשר
 לא היו צריכין לדבר מזה כלל, עם כל זאת הבחירה
 כל-כף גדולה, שאף שאדם יודע ורואה את זה בחוש,
 עם כל זאת מדת השכחה מתגברת על האדם, וכמה
 שמדברים מזה, הכל נשכח ממנו. לזאת עדין צריכין
 לדבר בזה הרבה הרבה, ולחזור עם עצמו ועם חבריו
 המקשיבים לקולו, כל זה ויותר מזה. "כי גם את העלם
 נתן בלבם" (קהלת ג, יא); ודרשו חכמינו הקדושים (זלקוט
 שמעוני, סימן תרטו), ומובא בפרוש רש"י: לשון העלמה
 ושכחה, שהשם יתברך בחכמתו העמקה הכניס העלמה
 בלב האדם בשביל כח הבחירה, שבשביל זה יש כח
 להשטן להעלים ולהסתיר ולהשפית כל זה. אבל כח
 האמת בודאי גדול ביותר, שכל מי שרוצה להסתכל על
 תכליתו הנצחית באמת לאמתו, בודאי אי אפשר
 להכחיש ולהעלים כל זה, הינו שהעולם הזה הבל
 הבלים, ולא ישאר כלום ממנו ומתאוותיו ומכספו וזקהבו
 כלום וכו', כי אם מה שהתיגע וטרח בשביל התכלית

הנצחית, שהוא לעשות רצונו יתברך; ועל-כן כל הצדיקים האמתיים שהלכו בדרך זו, והסתכלו כל ימיהם על תכליתם הנצחית, השיגו והבינו תכף שרצונו יתברך להתרחק מכל התאוות, לא בלבד מן המותרות, אלא אפלו מה שנראה להכרחיות צריכין למעט בכל מה דאפשר, ולקדש ולטהר עצמו בכל פעם, עד שגם ההכרחיות דהכרחיות יעשה בקדשה ובטהרה בשביל קיום העולם, שזה רצונו יתברך, ולא בשביל תאות עצמו כלל. ומחמת שהסתכלו על אמת לאמתו והבינו כל זאת, וכן קימו ועשו ופרשו וקדשו עצמן בכל יום ובכל פעם בקדשה יתרה, עד שעלו מדרגה לדרגה וממעלה למעלה, עד שהשם יתברך רחם עליהם וגלה להם רצונו, כי הם היו מחפשים תמיד אחר רצונו ביגיעות ובטררחות עצומות. על-כן האיר עליהם השם יתברך, וגלה להם רצונו בכל פעם כפי יגיעתם וטרחתם ומסירת נפשם. והראשון היה אברהם אבינו, עליו השלום, שהלך בתמו בדרך הזו בשלמות, עד שהוא היה הראשון שהשיג רצונו יתברך, שנלך בדרך התורה המסורה לנו, שיסוד התחלתה היה מאברהם, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא כח:): קים אברהם אבינו כל התורה כלה; שנאמר (בראשית כו, ה): "עקב אשר שמע אברהם בקלי" וגו'; וכן אמרו (שם): קים אברהם אבינו אפלו ערוכי תבשילין, שנאמר: "תורת" אחת תורה שבכתב, ואחת תורה

שְׁבַעֲלֵ פָּה, כִּי אֶף-עַל-פִּי שָׁגַם מִקֶּדֶם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים
כִּמוֹ נַח וּמְתוֹשֵׁלַח וַחֲנוּף וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָכוּ
לְגִלוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּרְצוֹנוֹ כִּמוֹ אַבְרָהָם, כִּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י"ד, סִימָן ב'): אָמַר לוֹ
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אַבְרָהָם! הֲעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים שְׁלִי
הֵם וְכוּ', וְאַתָּה הוֹדַעְתָּ אֶת שָׁמַי בְּעוֹלָם, חַיִּיךָ שְׂאֲנִי מִקְּנָה
אוֹתָךְ אֶת הֲעֲלִיוֹנִים וְאֶת הַתַּחְתּוֹנִים. וּמִמֶּנּוּ הַתַּחֲלִילָה
יְרוּשָׁתֵנוּ הַטּוֹבָה שְׂאֲנוּ מִתְּפָאָרִים בָּהּ בְּכָל יוֹם וְאוֹמְרִים:
אֲשֶׁרֵינוּ, מָה טוֹב חָלַקְנוּ, וּמָה נָעִים גּוֹרְלָנוּ, וּמָה יָפָה
יְרוּשָׁתֵנוּ. אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאֲנוּ מִשְׁפִּימִים וּמְעֲרִיבִים בְּבִתִּי-
כְּנִסְיוֹת וּבְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת וְכוּ'. וּבְדַרְכּוֹ הַקְּדוֹשָׁה הִלְכוּ
בְּנֵיו: יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל הַשְּׁבֹטִים הַקְּדוֹשִׁים. עַד שֶׁבָּא
מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וְנָתַן לָנוּ עַל יְסוֹד זֶה אֶת
הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכֶתֶב וּבְעַל פֶּה. וּמִיּוֹם שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל
הַתּוֹרָה מִמִּשֶּׁה לִּיהוֹשֻׁעַ וּמִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנֵים וְכוּ' עַד הַיּוֹם
הַזֶּה, אָנוּ צָרִיכִים לְלַכֵּת בְּעֵקֶבּוֹתֵם — לְדַרֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ
וּלְבַקֵּשׁ אַחַר רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים קה, ד):
"דַּרְשׁוּ ה' וְעִזּוּ בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תִּמְיֵד"; וּכְתִיב (שִׁם ג'): "יִשְׁמַח
לֵב מִבְּקִשֵׁי ה'" וְגו' וְכֵן הִרְבֵּה; כִּי גַם עֲתָה אֶף-עַל-פִּי
שֶׁכָּבֵר נִתְּנָה תּוֹרָה, וְאָנוּ יוֹדְעִין רְצוֹנוֹ בְּבִרוּר, שֶׁהוּא —
לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת לְסוּר מִרַע וּלְעֲשׂוֹת טוֹב. אֶף-עַל-
פִּי-כֵן עֲדִין אֵין אָנוּ יוֹדְעִין בְּמָה נִזְכָּה לְזֶה, כִּי יִצְרוּ שֶׁל
אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, כִּמְאֹמְרָם ז"ל (קְדוּשִׁין ל): בְּכָל

יום ויום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו לא יכול לו; ועל-כן גם דוד המלך, עליו השלום, בקש כמה בקשות ותחנונות שיזכה לכון רצונו יתברך, כמו שכתוב (תהלים קמג, י): "למדני לעשות רצונך" וגו', וצעק (שם יג, ג): "עד אנה אשית עצות בנפשי" וגו', וכן (שם קיט, ה): "אחלי יכנו דרכי לשמר חקיך" וכן הרבה. שעל זה נתיסד כל ספר תהלים. אבל כל עקר יסוד כל התורה כלה הוא שאנו צריכין לילך ולאחז בדרכי אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, ומשה רבנו, עליו השלום, וכל הצדיקים שבאו אחריהם ההולכים בדרכיהם. ואזי אף-על-פי שאין אנו זוכים ומתגברים להיות כמוהם ממש, לשבר כל התאוות כמוהם, אף-על-פי-כן אנו זוכים לתכלית הנצחית על-ידי התקרבותנו אליהם ולדרכיהם הקדושות. וכמו שהפליגו חכמינו הקדושים (כתבות קיא) במעלות הדבקים לתלמידי חכמים ולצדיקים אמתיים. וברבות הימים שאנו חותרים ומתגעגעים לזכות לילך בדרכיהם בשלמות, נוכל לזכות להיות כרצונו יתברך כראוי, פי הבחירה חפשית תמיד, ואלו הצדיקים השלמים, אבות העולם ורעיא מהימנא, זכו על-ידי גדל קדשתם עד שיש להם פח בתפלתם לבטל הטבע, ולגלות שהכל ברצונו יתברך, ושיש להם פח לפעל שיעשה רצונו כרצונם. בבחינת (אבות ב): "עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה

כח הבחירה

שיז

רצונך כרצונו". ועל-ידי-זה הם מגלים ומאירין הרצון בהתגלות נפלאה, שהכל רואין שהשם יתברך מנהיג עולמו ברצונו כרצונם. אבל "את זה לעמת זה עשה אלהים" (קהלת ז, יב), ונתן כח גם בהסטרא אחרא, שתוכל להתעקם כקוף בפני אדם, עד שיש כח גם להחרטומים והמכשפים, שיעשו כמעשה הצדיקים לפעל פעלות, על-ידי שמות הטמאה, כמפרש בתורה לענין המופתים הנוראים שעשה משה רבנו (שמות ז, יא): "ויעשו גם החרטמים בלהטיהם כן". אבל בודאי אמתת הקדושה ידה על העליונה, ולעולם גברה יד משה עליהם. כמו שכתוב (שם, פסוק יב): "ויבלע מטה אהרן את מטותם" וגו', עד שבכמה אותות לא יכלו החרטומים להוציא ולהתגבר, עד שהכרחו להודות ולומר (שם ח, טו): "אצבע אלהים היא". ואם אף-על-פי-כן החזיק לב פרעה, אבל בסוף הכרח להודות ולומר: "הוי"ה הוא הצדיק", ולשלחם בעצמו. ואחר-כך נתחרט ורדף אחריהם עד הים, ושם הראה הקדוש-ברוך-הוא את ידו הגדולה, ובקע את הים לפני בני ישראל, ופרעה סבר שגם הוא יעבר הים ורדף אחריהם לתוף הים, "וישב ה' עליהם את מי הים" וכו' (שם טו, טז), והנה מכל המעשיות הנוראות האלו ומכל מה שמבאר בספרי קדש, מזה אנו רואין גדל כח הבחירה שנתן השם יתברך להאדם בזה עולם העשייה. ועקר הבחירה על-ידי שהעלים רצונו

יתברך, ואינו מגלה סודו, כי אם לעבדיו הנביאים הרודפים ומתנגעים להשיג רצונו בפּרטי פרטיות שנמצא בתוך הבריאה (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יז); ואלו הנביאים והצדיקים אמתיים מגלים רצונו, על-ידי תפלתם הקדושה, שעל-ידיה הם עושים מופתים ואותות נוראים בעולם. והעקר הוא משה רבנו, שהוא רבן של כל הנביאים, שעשה אותות ומופתים נוראים בעולם, אשר לא נשמעו ולא נראו בכל הארץ, כמו שכתוב (דברים ה, לב): "הנהיה כדבר הגדול הזה וגו', וכל מה שעשה הכל היה על-ידי תפלה, כמו שכתוב (שמות טו, כה): "ויצעק אל הוי"ה וגו'. וכן באלישע אמרו חכמינו הקדושים (מגלה כו): "ואלישע כל מה דעביד בתפלה הוא דעביד, אבל אם-כן כבר היתה מתבטלת הבחירה, והיה מתבטל כל העולם שנברא רק בשביל הבחירה. ועל-כן כל ימי קיום העולם בהכרח שתהיה בחירה. על-כן בדרכי נפלאותיו יתברך נתן כח גם להסטרוא אחרא שיהיה להם כח לעשות אילו מופתים לפי שעה על-ידי כפפים ושמות הטמאה. והגדול שבהם היה בלעם הרשע, שהיה לו כח בפיו כנגד משה בקדושה, ומשם נמשכין כל הכפירות, רחמנא לצלן.

וְכָל טְעוּתָם שֶׁל כָּל הַכּוֹפְרִים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁבִּדּוּרֹת הָרָאשׁוֹנִים נִמְשָׁךְ מִזֶּה; כִּי בּוֹדְאֵי לֹא הָיוּ

טפשים גמורים כמו שסוברים ההמון. ובפרט ראשיהם כמו בלק ובלעם וחרטומי מצרים וחכמי בני קדם. רק כל טעותם היתה, שאמרו שיכולין להמשיך רצונו כמו שרוצה כל אחד. כי זה מבאר בספרים, שהיו אומרים שמעצם גדלתו של הנמצא המחייב הוא מרמם ומנשא לגמרי מלהנהיג בעצמו כל הנבראים. ועל-ידי-זה באו לידי כסילות דעתם ואולת חכמתם המטעת שאמרו, שצריכין לעבד את האמצעי וכו', ושברוך זו יוכלו להמשיך רצונו כמו שהם רוצים. ובדרך שהאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י:); על-כן גדול העצה התעה אותם והטעם, ונתן בהם פח שיוכלו לעשות פעולות בעובדא ובמלולא.

והעקר במלולא, כי הדבור יש לו פח גדול, עד שהיה פח לבלעם שהלך בדרך בני קדם, וכמו שכתוב (במדבר כג, ז): "מן ארם ינחני בלק מהררי קדם", וכמבאר בזהר הקדוש (ח"ג קיב:). עד שהיה לו פח לברך ולקלל את העמים בפיו, וכן נתקיים. ועל-ידי-זה טעו ואמרו, שאין לו יתברך רצון כלל, חס ושלום, רק כל אחד יכול להמשיך ולעשות פעולות בפיו כרצונו, ועל-ידי-זה לא רצו להודות שהשם יתברך בוחר בישראל, ורוצה הקדוש-ברוך-הוא בעמו, "ורוצה הוי"ה את יראיו" וגו' (תהלים קמז, יא), אף-על-פי שראו מופתים נוראים כאלה

על-ידי משה. כי אמרו, הלא גם הם עושים מופתים בפניהם כנגדו, ועל-כן אמרו, שכל אחד יכול להמשיך הרצון כרצונו. וזה שאמרו, אף אנו באים עליהם באדם שפחו בפיו, כמו משה שהיה כחו בפיו (תנחומא בלק ג). אבל באמת כל מעשיהם תהו, כי כל הגוים כאין נגדו (ישעיה מ, יז), ואין שעור להבדל שבין מופתי משה והצדיקים שאחריו, ובין מעשה בלעם והחרטומים, "כי אתה מרום לעולם ה'" (תהלים צב, ט), ולעולם ידך על העליונה. וכמו שמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רלד), שכנגד כל מעשה של הצדיקים יש כנגדו מעשיות של רשעים, כי פינחס פרח באויר וגם בלעם פרח באויר וכו', אבל סוף כל סוף נצח פינחס את בלעם והפילו על החרב והרגו וכו'.

והנה בימים הראשונים בדורות הקודמים של משה רבנו והנביאים שלאחריו הייתה התגלות אלקותו מאד על ידי הנבואה ורוח-הקדש והמופתים הנוראים שלהם. על-כן "את זה לעמת זה עשה אלקים" (קהלת ז, כד), שגם הפרוכים אחר תאוות עולם הזה היו יכולים לעשות איזה מופתים קטנים על-ידי כשוף ושמות הטמאה, כדי שיהיה בחירה ונסיון בעולם. אבל אחר חרבן בית שני והנבואה כבר פסקה מישראל, "ואותותינו לא ראינו, ואין עוד נביא" (תהלים עד, ט), על-כן נתן השם יתברך כח

לְאֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה לְהִרְגֵם וּלְבַטֵּל אֶת כַּח הַיִּצָר הָרַע
 שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה וְכוּ', כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יומא
 טו.) ; וְאִזּוֹ נִתְּבַטַּל רַבֵּן כְּכֶלֶן שֶׁל כָּל יְדִיעוֹת הַכְּשׁוּף וְשִׁדִּים
 וְשִׁמוֹת הַטְּמָאָה, וְכֵן מִיִּשְׂרָאֵל נִתְּמַעְטָה מְאֹד יְדִיעַת
 הַשִּׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים וְעֲשִׂית מוֹפְתִים נוֹרָאִים לְשִׁדְד הַטְּבַע
 בְּאֲתַגְלִיָּא כְּמוֹ בַּדּוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים. רַק לִיחִידֵי סִגְלָה
 גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת נִמְסְרוּ סוּדוֹת הַקְּבָלָה פָּנִים אֶל פָּנִים וְקִצַּת
 נִכְתְּבוּ בַּמַּגִּלַּת סְתָרִים. אָבֵל אִזּוֹ הִתְחִיל לְצַמַּח נֶגַע
 הַמְּסַפַּחַת שֶׁל חֲכָמַת יוֹן וְרוֹמִי, שֶׁהִיא חֲכָמַת הַטְּבַע
 שֶׁהִחְרִיבוּ אֶת בֵּית-הַמֶּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי-זָהָה. וּבְאַמַּת גַּם כָּל
 חֲכָמַת הַטְּבַע שְׁלָהֶם, הַכֹּל יִרְשׁוּ וְקִבְלוּ מִחֲכָמֵי בְּנֵי קָדֶם
 כְּמִבְּאֵר בְּכֶמֶה סְפָרִים ; כִּי בַלְעָם וְחֲכָמֵי בְּנֵי קָדֶם יָדְעוּ
 הַכֹּל, כִּי הָיוּ בְּקִיָּאִים בְּשִׁמוֹת הַטְּמָאָה וְכוּ', וְהָיוּ יוֹדְעִים
 כָּל סוּדוֹת חֲכָמֵי הַטְּבַע, וְעֲכָשׁוּ שְׁכָבָר נִשְׁפָּחָה יְדִיעַת
 הַכְּשׁוּף וְהַשִּׁדִּים וְכוּ', וְהִתְגַּבְּרוּ חֲכָמֵי הַטְּבַע הֵם רוֹצִים
 לְכַפֵּר בַּשִּׁדִּים וּבַכְּשׁוּף לְגַמְרֵי, עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זָהָה הֵם
 מִחְצִיפִים פְּנֵיהֶם וְכוֹפְרִים בְּכָל סוּדוֹת הַקְּבָלָה וּבְכָל
 שִׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים וְכוּ'. מֵה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַגְּמָרָא
 וּמְכִילְתוֹת וּמְדַרְשֵׁי קְדוּשִׁים מְלֵאִים מִזָּהָה.

וְכָל זֶה מִחֲמַת גְּדֹל הַבְּחִירָה, וְעַקֵּר כָּל כַּח הַבְּחִירָה
 רוֹאֵין בְּפִרְשָׁה זֹאת שֶׁל בַלְעָם בְּעֵנִין הַלוֹכוֹ לְקַלֵּל אֶת
 יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשָׁלוֹם. וְאִיךָ הִתְנַהַג הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ. כִּי

הִיָּה רְצוֹנוֹ חֲזַק מְאֹד לְקַלְלֵם, וְאָמַר לָהֶם: "לִינוּ פֹה הַלֵּילָה" (במדבר כב, ח). כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁגָלָה שֶׁהַכֹּל בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל הֵלֶךְ בְּדַרְכּוֹ שְׂיוֹכַל לְהַמְשִׁיךְ רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנוֹ. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ בְּפִרוּשׁ: "לֹא תֵלֶךְ עִמָּהֶם" וְגו'. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא שָׁב מִרְשָׁעוֹ לְגַמְרֵי, וְאָמַר (שם, פסוק יג): "כִּי מֵאֵן ה' לְתַתִּי לְהֵלֶךְ עִמָּכֶם", וּפִרַשׁ רַש"י שְׂרַמְזוּ לָהֶם שְׂשִׁילַח שָׂרִים רַבִּים וְגִדּוּלִים מֵהֶם. כִּי סָבַר אוֹלֵי יוֹכַל לְהַתְגַּבֵּר בְּרְצוֹן חֲזַק כָּל-כָּף, עַד שְׂיִמְשִׁיךְ רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן כְּרְצוֹנוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, לְקַלֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאִזּוֹ כְּשֶׁבֵּא שְׁנִית, וַרְאֵה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֹצֵם רְצוֹנוֹ הַטָּמֵא לֵילֶךְ, אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שם פסוק לה): "קוּם לֶךְ עִם הָאֲנָשִׁים וְאַפְסֵ אֶת הַדָּבָר" וְגו', וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן "וַיֵּלֶךְ בַּלְעָם" וְגו', אָמַר שְׂמָא אֶפְתָּנוּ וַיִּתְרַצָּה, וּכְמוֹ שֶׁפִּרַשׁ רַש"י שָׁם. וְאַחֲרֵ-כֵן כְּשֶׁהֵלֶךְ עָמַד אֶתּוֹנוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, וּלְחָצוֹ עַל-יַדֵּי הַמַּלְאָךְ שְׂיִצָּא לְקִרְאָתוֹ לְעַכְבּוֹ. וְהוּא לֹא שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת, וְהֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ הָרָעָה עַד שֶׁגַם אַחֲרֵ-כֵן כְּשֶׁפָּתַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת פִּי הָאֲתוֹן וְדִבֵּר עִמּוֹ וְהוֹכִיחוֹ, וְאַחֲרֵ-כֵן גָּלָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֵינָיו, וַרְאֵה אֶת הַמַּלְאָךְ נֹצֵב לְקִרְאָתוֹ וְחָרְבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, וְאָמַר לוֹ בְּפִרוּשׁ: "כִּי יֵרֵט הַדֶּרֶךְ לְנִגְדֵי" וְגו', אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא רָצָה לְבַטֵּל רְצוֹנוֹ, וְאָמַר "וְאִם רַע בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה", כְּמַתְרִיס לְפָנָי הַמְּקוּם (כְּמוֹ שֶׁמְבִיא רַש"י שָׁם עַל פְּסוּק לֵד). וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִשִּׁיבּוֹ כְּרְצוֹנוֹ לֶךְ עִמָּהֶם, וְהַכֹּל

מחמת הבחירה כמו שאמרו חכמינו הקדושים בפרשה זאת (מפות י:): בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ומי שרוצה לתת לב בפרשה זאת יכול להבין היטב עד היכן פח הבחירה, וצריך לכל אדם להבין מה עתה גם עתה "כי ממשתלף בכל דור ודור" (תהלים קמה, יג). כי גם עתה השם יתברך מנהיג עולמו בחכמה עמקה בדרך זו, כי מאד עמקו מחשבותיו (שם צב, ו), והוא בכלל ובפרט. וזהו כל ענין החיות רעות ומצח הנחש, שהם חכמי הטבע ושרש חכמת הטבע, שמתגברים עכשו בכל פעם. וכל ההולכים בדרךיהם נתעה ונשמן לבם, עד שנדמה להם בכל פעם על-פי דרכיהם שהוא פדעתם הרעה, עד שמהפכים השקרים והכזבים הידועים לאמת, ואומרים שדבריהם הוא האמת, וכונתם רק אל האמת, ואומרים שזוהי דרך התורה הקדושה — לפרשה בדרכיהם הרעים, מה שהכל רואים עין בעין איך הם פורקי על לגמרי, וכל כונתם לבטל ולהשפית את התורה לגמרי, חס ושלום, וכל הנמשך אחריהם קשה להשיבו, כי "כל באיה לא ישובין" (משלי ב, יט). וכל זה מחמת גדל פח הבחירה. ועקר הכל תלוי ברצון האדם, כי "הארץ נתן לבני-אדם" (תהלים קטו, טז), הינו שהשם יתברך מסר את הבחירה לאדם, וכמו שיש פח באדם לילך אחר תאוותיו, חס ושלום, או להפך לשבר ולברח מהתאוות ולסור מרע ולעשות טוב, כן יש לו פח להתגבר ברצונו,

עד שֶׁכִּבְיָכוֹל יִכְרִיחַ רְצוֹנוֹ וְיִתְבַּרְךָ לְמִלָּא תִּאֲוֹתוֹ וְרְצוֹנוֹ
הָרַע. וְכִמוֹ שְׂרוּאִין בְּזֶה נִפְלְאוֹת תְּמִים דְּעִים, לְמִי
שְׁמֵשִׁים לֵב עַל זֶה. וְכִמוֹ שְׂאֵמֶר רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן,
חלק ב', סימן נג), שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה יֵשׁ לָהּ כַּח גְּדוּל. וְאָמַר, שְׂיֵשׁ
בְּזֶה נִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה, וְאִפְלוּ מֵהּ שְׁשִׁמְעֵתִי וְהַבְּנֵתִי בְּזֶה,
אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר. מִכָּל שֶׁכֵּן מֵה שְׁלֹא גָּלָה רַק בְּרַמְזוֹ מְעַט,
וְכֵן רוֹאִין בְּחוּשׁ.

וְיֵשׁ לְבָאֵר קִצֵּת לְמַשָּׁל כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֵה לְנִסֵּעַ לְדָבָר
שֶׁבְקִדְשָׁה, כְּגוֹן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹ לְצַדִּיק אֲמֵתִי, כְּדִי
שְׁיִלְמְדֵהוּ דֶרֶךְ ה' וְתוֹרָתוֹ וְיִקְרָבוּ לְעִבּוּדָתוֹ וְיִתְבַּרְךָ, אֲזִי
יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת מְאֹד, כֹּל אֶחָד כְּפִי עֲנִינוּ,
וְכֹל מֵה שְׁמִתְגַּבֵּר יוֹתֵר לְשִׁבְרָם, כְּמוֹ-כֵן מִתְגַּבְּרִים
וּמְשַׁתְּחִים כְּנִגְדּוֹ לְעַכְבּוֹ וּלְמַנְעוֹ, חֶס וְשָׁלוֹם. וְכֵן כֹּל
מֵה שֶׁהִנְחָשָׁק גְּדוּל בְּיוֹתֵר, הַמְּנִיעָה מִתְפַּשֵּׁטת בְּיוֹתֵר, עַד
שֶׁנִּדְמָה שֶׁקָּשָׁה, וְאִי אֶפְשֶׁר לְשִׁבְרָם. וְכִמוֹבֵּא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ
ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן סו); וּבִפְרָט עִבּוּדָה גְּדוּלָה,
כְּגוֹן: לְנִסֵּעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׂרוּאָה שְׂאִין לוֹ מְעוֹת
לְהוֹצֵאוֹת וְסִפְנוֹת דְּרָכִים, וּבִפְרָט בְּעֵת מְלַחְמוֹת, חֶס
וְשָׁלוֹם וְכוּ'. וְרַבִּים נִמְנָעוּ מִחֲמַת זֶה. אֲבָל מִי שְׁמֵשִׁים
לְבוֹ הַיֵּטֵב עַל תְּכִלִּיתוֹ, וּמִתְחַזֵּק בְּרְצוֹן חֲזָק וְאֲמִיץ, וְאִינוּ
מְנִיחַ אֶת הַרְצוֹן, וּמִתְגַּעְגֵּעַ בְּכֹל פְּעַם בְּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים
לְבֹא לְשֵׁם, וּמוֹצִיא הַרְצוֹנוֹת וְהַפְּסוּפִים בְּפִיו וְכוּ',

על-ידי-זה השם יתברך עושה נפלאות עמו ומסבב עמו בדרכים נפלאות, עד שזוכה לבא לשם בדרך השגחה נפלאה שלא בדרך הטבע כלל. כי אף-על-פי שלא נעשה לו נס גמור באיתגליא כמו לאלישע ולאליהו ולרבי פינחס בן יאיר, שבקעו את המים בבגדיהם (חלין ז.), אף-על-פי-כן מי שמשים לבו לנפלאות הסבות שהשם יתברך סבב עמו בהשגחתו הנפלאה, עד שבא לשם, הוא רואה נסים ונפלאות כמעט שהם גדולים מבקיעת הים בנס. כי זה לא היה רק לפי שעה, ואלו ההשגחות הסבות הנפלאות היו כמעט בכל יום ובכל שבוע וכו'. וכן בענין פרנסת האדם, שהמאמין רואה נפלאות השם יתברך בכל עת, איך פרנסתו בהשגחה נפלאה לבד; כי אף-על-פי שעושה איזה עסק ומלאכה, אף-על-פי-כן רואה שכמה פעמים אינו מצליח כלל בעסק זה. וכשהשם יתברך רוצה מסבב בהשגחתו פרנסתו בדרך נפלאה, ומזמין לו רוח בדרך נס המלבש בתוך הטבע; כי פתאם בא לו רוח שלא עלה על דעתו כלל, ואי אפשר להאריך לבאר כל זה, כי יכלו המון יריעות. אבל המאמין וחסד באמת, יבין כל זה היטב, אבל את זה לעמת זה עשה אלקים, שגם ההולך לדבר עברה, חס ושלום, או שרוצה לאבד את עולמו לילך למרחקים ללמד חכמות חיצוניות, ולילך בדרך שרירות לבו הרע, וגם בהם נמצאים הרבה, שאין להם על הוצאות

למרחקים כזה; וגם שאר מניעות עצומות מאד, מה שנדמה שאין בדרך הטבע לבא לשם, אך הם מתגברים ברצון חזק, עד שהשם יתברך מסבב להם סבות, עד שבאים לשם למה שרצו לעקר אותם משני עולמות; כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, והרצון יש לו תקף גדול וכו'. וכל זה מחמת גדל הבחירה. וכן הוא בכל הדברים שבעולם, ואי אפשר לבאר הכל, אך החלוק וההפרש יכולין הכל להבין, כי זה האיש הפשוט כל יסוד פונתו ורצונו הוא בשביל התכלית האחרון, שמרגיל עצמו מנעוריו להסתפל על קצו וסופו האחרון, ומה יעשה ליום פקודה. וכמו שכתוב (קהלת יב, א): "וזכור את בוראך בימי בחורתיך", וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה יב): בוראך בארך בורך וכו'; וכמו שכתוב (קהלת ב, יד): "החכם עיניו בראשו", שבראשית עולמו, רואה מה יהיה בסופו וכו', וכל תשוקתו ורצונו להפיר את השם יתברך באמת, ולפרש עצמו מכל התאוות רעות, ולזכות לחטף טוב כל ימיו בשביל תכליתו הנצחית. וזה להפך, משים כל מגמתו ורצונו לתאוות עולם הזה ושרירות לבו הרע, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא לח): הבא לטהר מסייעין לו, הבא לטמא פותחין לו, ואזי השם יתברך מזמין לכל אחד סבות וסברות וחכמות בדעתו, שיוכל לעשות פרצונו, עד שיש

כח הבחירה

שכז

לו כח להחליק ולהכופר וכו' לומר סברות וחכמות של הבל להטעות עצמו ואת אחרים מן האמת, ולומר שהאמת אתו, אבל האמת עד לעצמו, והחפץ באמת רואה היכן האמת לאמתו. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (אבות, פרק ה'): מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע וכו', שהכל תמהין על מאמר זה, כמבאר במפרשים. אף על-פי כל מה שדברנו עד עכשו, מובנים דבריהם הקדושים קצת; כי בתחלה באר החלוק שבין תלמידיו של אברהם אבינו, עליו השלום, שמדתם עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה, שאינם פרוכים אחר הקנאה והתאוה והכבוד שהם כלולים בדבריהם אלו. כי עין טובה הפך הקנאה, שאין עינו רעה לקנא בחברו, ונפש שפלה הפך התאוה, היא בחינת נפש רחבה של בלעם, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה כ, י), שהיתה נפשו רחבה לתאוות ממון הרבה "מלא ביתו כסף וזהב וכו'. ורוח נמוכה הפך רדיפת הכבוד, שהוא גאות ורוח גבוהה. וכל המדות טובות האלה שהם כלולים מפל טוב, הם בתלמידיו של אברהם אבינו, עליו השלום. ולהפך — תלמידיו של בלעם הרשע הם עין רעה ונפש רחבה וכו', שרודפים אחר הקנאה והתאוה והכבוד וכו'. ושאל התנא אחר-כך מה בין תלמידיו של אברהם לתלמידיו של בלעם? כלומר איך אפשר לידע מה ביניהם, ואיזה

הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שְׂיָבוֹר לוֹ הָאָדָם, כִּי הֲלֹא אָנוּ רוֹאִין
שְׂכַמְקָרָה אֵלּוּ הַטּוֹבִים שֶׁהֵם תְּלַמִּידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ,
כֵּן יִקְרָה לְאֵלּוּ הָרָעִים שֶׁהֵם תְּלַמִּידָיו שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע,
כִּי אֵלּוּ גּוֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ עִמָּהֶם מֵה שֶׁהֵם רוֹצִים, וְגַם
עִם הַמְּהַפְּכִים אַרְחוֹת יֵשֶׁר גּוֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ לְמִלָּא
רְצוֹנָם. וְכִמוּ שְׂכַתוֹב (תהלים י, יד): "כִּי אַתָּה עָמַל וְכַעַס
תַּבִּיט לָתֵת בְּיַדְךָ". וְכִמוּ שְׂפָרַשׁ רַש"י שָׁם. וְאִם-כֵּן נִפְל
פָּתָא בְּבִירָא, שְׂאִין יוֹדְעִין בְּאִיזָה דֶּרֶךְ לֵילָךְ, עַל זֶה סִיִּם
הַתַּנָּא, כִּי בּוֹדָאי קָשָׁה לְבַרֵר הָאֱמֶת, כִּי הַנִּצְחוֹן אֵינוֹ
סוֹבֵל אֶת הָאֱמֶת, וְכֹל מֵה שְׂיֵאמְרוּ לָהֶם אֱמֶת בְּרוּר,
יִהְיֶכּוּ הַכֹּל אֶל הָאֱמֶת הַמְזִיפֶת שְׁלָהֶם. אֲךָ הַחֲלוּק הוּא
בְּסוּף; כִּי תְלַמִּידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ נוֹחֲלִין הָעוֹלָם הַזֶּה
וְיוֹרְשִׁין הָעוֹלָם הַבָּא, וְתְלַמִּידָיו שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע יוֹרְדִין
לְבָאָר שַׁחַת, כִּי גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל רוֹאִין, כִּי רַק מִי
שְׂיֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה חַיָּיו חַיִּים אֱמֶתִיִּים (שיחות הַבְּרִי, סִימָן קב).
אַבֵּל מִי שְׂאִין לוֹ אֱמוּנָה, וְהוּא בְּבַחֲיַנַּת תְּלַמִּידָיו שֶׁל
בְּלָעַם הָרָשָׁע, אֵין חַיָּיו חַיִּים כָּלֵל, גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְכֹאֲשֶׁר שְׂמַעְנוּ מִפִּיהֶם בְּפִרוּשׁ, שֶׁהֵם בְּעֶצְמָן מוֹדִים עַל
זֶה, שְׂעַקֵר הַחַיִּים אֱמֶתִיִּים הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, מְכַל
שְׂכָן וְכֹל שְׂכָן בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׂאֹז בּוֹדָאי הַכֹּל יִרְאוּ הַחֲלוּק
וְהַהֲבִדֵל שְׂבִינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (מְלָאכִי ג, יח): "וְשִׁבְתֶּם
וְרִאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע, בֵּין עוֹבֵד אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא
עֲבָדוֹ" וְכוּ'. וְזֶהוּ גַם-כֵּן מֵה שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים

(בראשית רבה, פרשה ג): "אור" — אלו מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים, "חֹשֶׁךְ" — אלו מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רָשָׁעִים, וְעַדִּין אֵינִי יוֹדֵעַ בְּאִיזָה מֵהֶם הוּא חֶפֶץ, תִּלְמוּד לומר: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב" וכו'; הֵינוּ שֶׁהַרְשָׁעִים מֵהַפְּכִים חֹשֶׁךְ לְאֹר וְאֹר לְחֹשֶׁךְ, שֶׁקָּר לְאֵמֶת וְאֵמֶת לְשֶׁקֶר, עַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לִידַע בְּאִיזָה מֵהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חֶפֶץ. לְכֵן נֶאֱמַר: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב", וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שם), שֶׁרָאָה שְׂאִין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וְעַמֵּד וּגְנִזוּ לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לָבֵא; הֵינוּ, שְׂמִי שֶׁחֶפֶץ לִידַע הַדְּרָךְ בְּאִיזָה מַעֲשִׂים הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חֶפֶץ — יִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֵמֶת, כִּי אֶצְלָם נִגְנֹז הָאֹר הַטוֹב, וַיִּלֶּךְ בְּדַרְכֵיהֶם לְהִסְתַּכֵּל מֵעוֹדוֹ עַד סוּפוֹ, מִבְּחֵרוֹתָו עַד זְקֻנוֹתָו עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִית, וְאִזּוֹ יָדַע הָאֵמֶת בְּאִיזָה מֵהֶם חֶפֶץ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְלֶךְ נָא וּרְאֵה מָה שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סנהדרין סה:): תִּנְיָא "וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים" — זֶה הַמַּרְעִיב עֲצָמוֹ וְכוּ'. וְכִשְׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְגִיעַ לְמִקְרָא זֶה, הָיָה בּוֹכֶה, וּמָה הַמַּרְעִיב עֲצָמוֹ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה, שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה, הַמַּרְעִיב עֲצָמוֹ שֶׁתִּשְׁרָה עָלָיו רוּחַ טְהוֹרָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָבֵל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁעוֹנוֹתֵינוּ גִרְמוּ לָנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נט): "עוֹנוֹתֵיכֶם הֵיוּ מִבְּדָלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם", אָמַר רַבָּא אֵי בָּעוּ צַדִּיקֵי בְּרוּ עֲלֵמָא, שֶׁנֶּאֱמַר: עוֹנוֹתֵיכֶם הֵיוּ מִבְּדָלִים. אָבָא בָּרָא גְבָרָא רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָא, הָוִי יִתְבִּי וְכוּ'. וּפְרַשׁ רַש"י אֵי

כח הבחירה

בעו צדיקי להיות נקיים מפל עון, הווי ברו עלמא, שנאמר וכו', הא אם לא היו בהם עוונות, אין כאן הבדלה.

ומכל זה רואים את גדל כח הבחירה שנתן לאדם לבחר בטוב, או בהפוך, בחשך או באור, והכל בשביל גדל כח הבחירה. לזאת, אהובי, בני, ראה והבן מה לפניך, בשביל כח הבחירה נתן הקדוש-ברוך-הוא כח לאמות העולם, שיתגברו בהבליהם ובשקריהם, והם מצליחים, ונשמות ישראל הם דוויים ושפלים, והכל בשביל כח הבחירה, לראות אל מי יפנו עם ישראל בעת צרה. ועקר כח הבחירה הוא בדורותינו אלה, שמתפשטים לארפה ולרחבה הערב-רב, ועושים שמות בין נשמות ישראל, ומדברים בגלוי נגדו יתברך, רחמנא לישזבן, ונגד כל הקדוש לעם ישראל, ועוקרים בשאט נפש את נשמות ישראל מיהדותם, ומעבירים על הדת מליונים מאחינו בני ישראל, מחללים שבת בפרהסיא ומפטמים את נשמות ישראל בבשר החזיר, השפנים והגמלים, רחמנא לישזבן, חופרים קברים, וזורקין את העצמות כדמן על פני השדה, ורוצים להשפית את שם השם מנשמות ישראל, ומחמת גדל כח הבחירה רב רבן נמשכים אחריהם, ואי אפשר להתופח עמהם, כי אינם תפצים לראות את האמת כאשר היא. ואלו הרשעים

מְצַלִּיחִים לְבוֹלֵל אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׂמִכְנִיסִים גּוֹיִים וְגוֹיֹת שְׂיִתְבוּלוּ יַחַד, אֲשֶׁר צָרָה כְּזוֹ עוֹד לֹא הָיְתָה מִיּוֹם שֶׁנִּהְיָה עִם יִשְׂרָאֵל לְעַם, שְׂיִקוּמוֹ רְשָׁעִים אֲרוּרִים, וַיַּעֲקְרוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִנַּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵהיוּ נִמְצָאִים בְּנֵי-אָדָם שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׂיִלְכוּ עִמָּהֶם יַחַד, וְאִי אֶפְשָׁר לְטַעַן עִמָּהֶם כָּלֵל, כִּי הִשְׁחַד מַעֲוֵר עֵינֵי חֲכָמִים, וְעַם הַכֶּסֶף שְׂמִקְבָּלִים מִשְׁתִּיקִים הַכֹּל, אִוֵּי לָהֶם וְאִוֵּי לְנַפְשָׁם, הֲלֹא עֲתִידִים לִתֵּן אֶת הַדִּין, שְׂבִשְׁבִיל בְּצַע כֶּסֶף מוֹכְרִים אֶת עֲצָמָם וְאֶת כָּל הַקְּדוּשָׁה לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עַל כַּח הַבְּחִירָה, וְלִבְחֹר רַק בְּטוֹב וּבְאֹר, לְרוֹץ אֶל אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲלֹא עַל-יְדֵי שְׂמִתְקַרְבִּים אֶל הַצְּדִיק הָאֲמֵת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם אָבִינוּ, שְׂיִוָּצֵא בְּרִישׁ גְּלִי בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה, וְצוּעַק וּמְפָרְסֵם לְכֻלָּם, אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וּמוֹרִיד אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּעוֹלָם בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי גְדוּלָה מְאֹד; כִּי הַצְּדִיק הָאֲמֵת מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִיל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ. כְּעֵין שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סִפְרֵי הָאֲזִינוּ): עַד שְׁלֹא בָּא אָבִינוּ אַבְרָהָם לְעוֹלָם, כְּבִיכּוֹל לֹא הָיָה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֶלֶךְ אֲלֹא עַל הַשָּׁמַיִם, אָבִינוּ אַבְרָהָם הִמְלִיכוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ, אֶפְלוּ בִקְשׁ הַמָּקוֹם מֵאָבִינוּ אַבְרָהָם גִּלְגַּל עֵינֵנו, וְאַף נֶפְשׁוֹ — הָיָה נוֹתֵן לוֹ, מְרֹב אֶהְבְּתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ. וְדָבָר זֶה נוֹהֵג בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

מרחם על נשמות ישראל, ששולח להם צדיק אמת, אשר מוסר נפשו בעבורו יתברך פשוטו כמשמעו, ואינו חס על כבודו, ואינו מסתכל על שום בריה שבעולם, אלא מגלה ומפרסם את אמתת מציאותו יתברך בכל העולם כלו, ומוריד את שכינת עזו יתברך למטה לזה העולם. ולכן מי שרוצה להשאר בנקודת יהדותו, עליו למסור את נפשו להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת אברהם אבינו, ויתרחק מכל הרמאים והצבועים והשקרנים, אשר בשביל בצע כסף ימכרו את כל יהדותם, אוי להם ואוי לנפשם. וצריך שתדע, אהובי, בני, שאי אפשר בשום פנים ואפן להשאר בנקודת היהדות ולזכות לאמונה ברורה ומזככת, אלא על-ידי התקרבות אל הצדיק האמת, שהוא בחינת אברהם אבינו, ומוסר את נפשו תמיד בעבורו יתברך, ומחזיר אמונה פשוטה בתוך נשמות ישראל בתמימות ובפשיטות; כי אברהם אבינו, שאמר לו הקדוש-ברוך-הוא (בראשית יז): "התהלך לפני, והיה תמים"; ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה מא, סימן ח'): אברהם שהיה תמים, וטהר לבב, נעשה אוהבו של מקום, ונעשה לו הקדוש-ברוך-הוא כרע; אשר דבר זה סובב בכל דור ודור; אשרי מי שזוכה למסור את נפשו בעתים הללו להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת אברהם אבינו, יחיד בדורו, ומגלה ומפרסם את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כלו,

שלג

פַּח הַבְּחִירָה

וּבּוֹרַח מִכָּל אֱלֹהֵי הַרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, קְלֵי הָעוֹלָם, הָעֶרְב־
רַב, שָׂאז אֵל רַב טוֹב הַצָּפוֹן וְהַגָּנוּז יִזְכֶּה בְּזֶה וּבְבֹא לְנִצְח
נְצָחִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!